

Verkennd natuuronderzoek uitbreiding informatiecentrum Canadese Begraafplaats Holten

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

Datum: 10-01-2019
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2019/10.01
Versie: D1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor een bosperceel achter het huidige informatiecentrum bij de Canadese Erebegraafplaats in Holten bestaan herontwikkelingsplannen. Het huidige gebouw wordt uitgebreid met een aanbouw van ongeveer 160 vierkante meter aan de achterzijde van het centrum. In opdracht van Aveco de Bondt is voor deze ontwikkeling een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de mogelijke effecten van de voorgenomen herontwikkeling op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1-1: Globale ligging plangebied (rood omlijnd).

Figuur 1.1-2: Ligging onderzoeksgebied (rood omlijnd).

Figuur 1.1-3: Indruk plangebied.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ont-heffing vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten of andere handelingen en plannen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel – zonder vergunning – niet toegestaan. Ook het vaststellen van plannen zoals een bestemmingsplan of een inpassingsplan is niet toegestaan, indien het betreffende plan significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie).

Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten relevant:

- Geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig)
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangevoerd dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;

- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wet natuurbescherming. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wn een ontheffing te worden aangevraagd. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuwe wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur

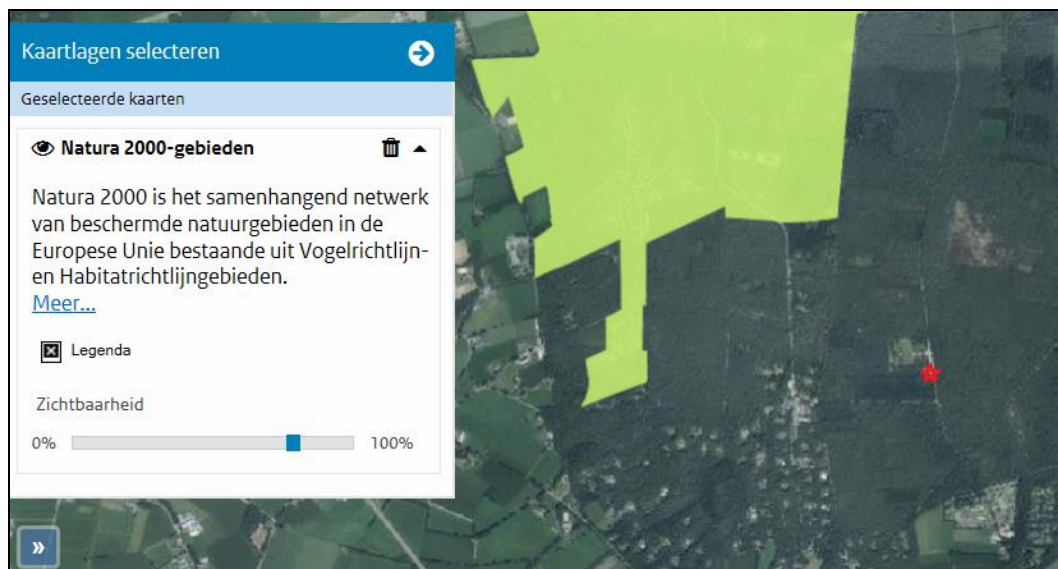
In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN/EHS in Overijssel zijn opgenomen in de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Overijssel.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Sallandse Heuvelrug op ca. 900 meter afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand (> 4 km) van het plangebied.

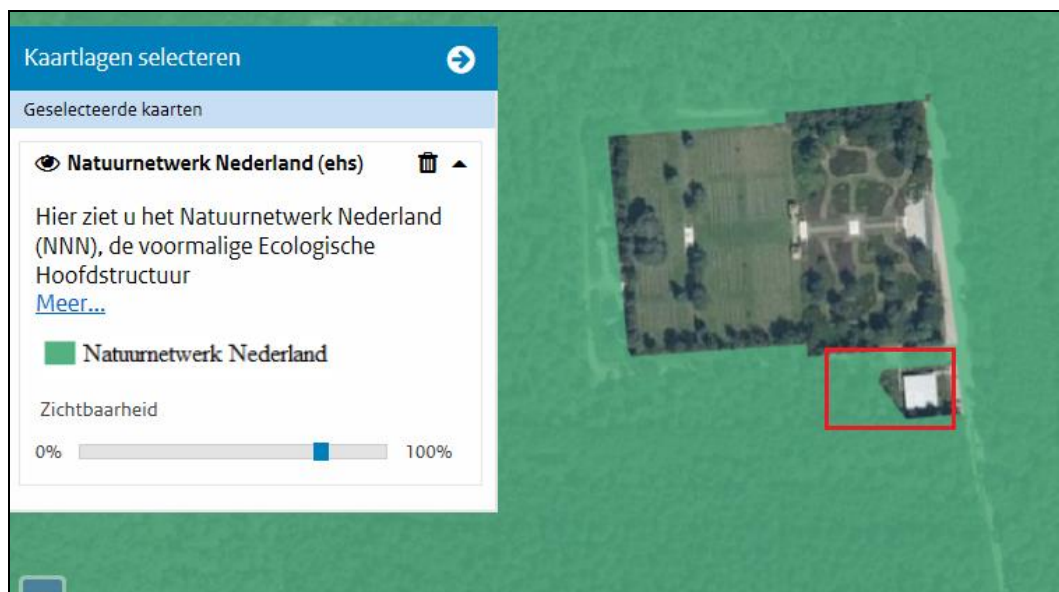

Figuur 3.1: Ligging Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied (rode ster). Bron: Synbiosys.Alterra.nl.

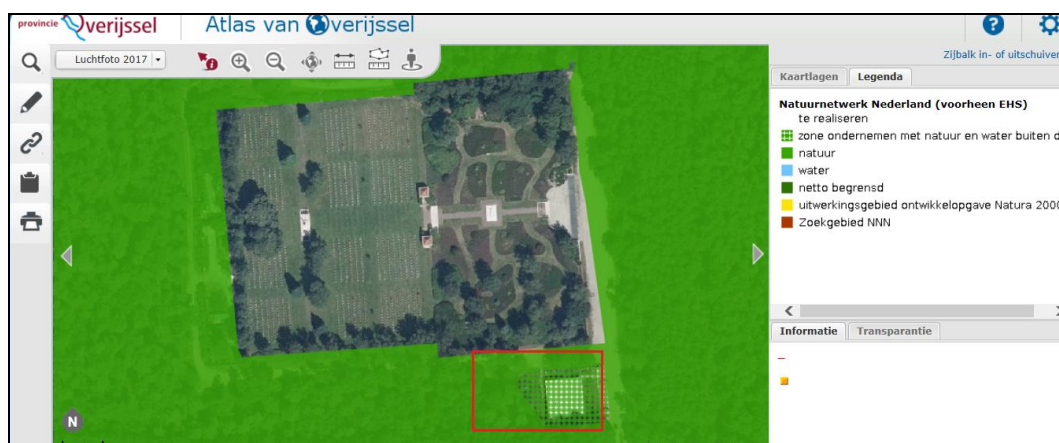
Het plangebied ligt in een bosrijk gebied en is niet zichtbaar vanuit omliggende Natura 2000-gebieden. Van optische verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden is derhalve geen sprake. Gelet op de ligging van het plangebied in een uitgestrekt bosgebied en de beperkte impact van de ingreep (reguliere bouwwerkzaamheden), kan verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden door licht en geluid op voorhand worden uitgesloten. Stikstofeffecten kunnen gelet op de beperkte omvang van de werkzaamheden eveneens op voorhand worden uitgesloten. Er wordt geen verkeersaantrekkende werking verwacht in de gebruiksfase. Er is geen sprake van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden, het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt deels binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een klein deel van het plangebied is aangewezen als 'zone ondernemen met natuur en water buiten NNN', maar het grootste gedeelte van het plangebied (ca. 0,15 ha) valt binnen de begrenzing van het NNN. Het natuurbeheertype dat binnen het plangebied aanwezig is betreft N16.03 Droog bos met productie. Hiervan zal als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling ca. 750 m² verdwijnen. Aan de hand van een "Nee, tenzij-toets" zal bekeken moeten worden of sprake is van een dringende reden van groot maatschappelijk belang en er geen alternatieven zijn. Het verlies aan natuurwaarden zal gecompenseerd moeten worden.

Figuur 3.2-1: Ligging NNN/EHS (groen) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Planviewer IPO.

Figuur 3.2-2: Ligging NNN/EHS (groen) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Planviewer provinciale ruimtelijke verordening Overijssel.

4 Soortenbescherming

4.1 Werkwijze

Op 10 november 2018 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van een expertoordeel is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

Om een indicatie te krijgen van de aanwezigheid van beschermde soorten in en rond het plangebied is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in de NDFF aanwezig uit het plangebied zelf. Er zijn wel enkele waarnemingen uit de wijdere omgeving bekend van de beschermde soorten hazelworm, zandhagedis en ree.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Het plangebied bestaat uit droog productiebos en bevat geen geschikt biotoop voor beschermde soorten vaatplanten.

Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde vogelsoorten bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied bekeken op aanwezigheid van grotere (roef)vogelnesten. Deze zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Ook in de directe omgeving zijn geen roefvogelnesten in bomen aangetroffen. Het huidige gebouw van het informatiecentrum is ongeschikt als broedplaats voor gebouwbewonende vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals huismus en gierzwaluw. Aanwezigheid van broedende vogels met een jaarrond beschermde nestplaats in het plangebied kan dus op voorhand worden uitgesloten.

In de begroeiing in het plangebied kunnen wel diverse zangvogels broeden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Er dient dus rekening gehouden te worden met aanwezigheid van broedvogels in het plangebied. Gedurende het broedseizoen – dat globaal loopt van half maart tot begin augustus – dient voorkomen te worden dat in gebruik zijnde nesten van vogels worden aangetast of broedende exemplaren worden verstoord. Er zal buiten het broedseizoen gewerkt moeten worden of het werkgebied moet voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden voor vogels om te gaan broeden.

Nader onderzoek naar vogels of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

Er zijn geen verspreidingsgegevens van vleermuizen bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied bekeken op aanwezigheid van holtes, gaten of loshangend schors. Er zijn geen bomen aangetroffen in het plangebied waarin verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zouden kunnen zijn.

Het huidige gebouw van het informatiecentrum is ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Het gebouw bevat geen spouwmuur en geen ruimtes achter daklijsten waarin vleermuizen zoude kunnen verblijven.

Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het betreft een klein bosperceel binnen een groot geheel aan bosgebied op de Sallandse Heuvelrug. Er blijft voldoende geschikt foerageergebied voor vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Van een aantasting van essentieel foerageergebied van vleermuizen is geen sprake.

Het plangebied bevat geen lijnvormige structuren die als vliegroute voor vleermuizen kunnen dienen.

Nader onderzoek naar vleermuizen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Er zijn geen verspreidingsgegevens van overige zoogdiersoorten bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied bekeken op aanwezigheid van grotere holtes voor boommarter en op eekhoornnesten. Beide zijn niet aangetroffen in het plangebied. Er zijn ook geen burchten of pijpen van de das aangetroffen in het plangebied. Voor andere niet-vrijgestelde soorten overige zoogdieren ontbreekt geschikt leefgebied in het plangebied. Dit geldt ook voor de kleine marterachtigen wezel, hermelijn en bunzing die mogelijk binnenkort van de provinciale vrijstellingenlijst van Overijssel verdwijnen. Er zijn geen hout- of takkenstapels of steenhopen aanwezig waarin kleine marterachtigen kunnen verblijven. Er zijn ook geen holen van bunzing aangetroffen.

Nader onderzoek naar overige zoogdieren of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.5 Vissen en amfibieën

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde soorten vissen en amfibieën bekend uit het plangebied. Er is geen oppervlaktewater aanwezig in het plangebied wat kan dienen als leefgebied en/of voortplantingsplaats. Ook in de directe omgeving ontbreekt geschikt voortplantingswater voor beschermde soorten amfibieën, waardoor het niet aanmerkelijk is dat het plangebied als landhabitat dient voor beschermde soorten amfibieën.

Nader onderzoek naar vissen en amfibieën of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.6 Reptielen

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde soorten reptielen bekend uit het plangebied zelf, maar in de omgeving zijn waarnemingen gedaan van zandhagedis en hazelworm. Beide soorten komen vrij algemeen voor op de Sallandse Heuvelrug, evenals andere reptielensoorten zoals adder, gladde slang en levendbarende hagedis. Het plangebied bestaat uit half open droog productiebos. Zandige terreindelen, heidevegetaties of natte ruigtes als geschikt leefgebied voor zandhagedis, adder en gladde slang ontbreken in het plangebied. Aanwezigheid van deze reptielensoorten kan derhalve worden uitgesloten. Voor hazelworm en levendbarende hagedis is wel geschikt biotoop aanwezig in het plangebied. Aanwezigheid van deze reptielensoorten in het plangebied kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling gaat echter slechts een klein oppervlakte aan bos (ca. 750 m²) als potentieel leefgebied voor de levendbarende hagedis en de hazelworm verloren. In de directe en de wijdere omgeving is veel vergelijkbaar geschikt leefgebied voor beide soorten aanwezig. Van een aantasting van essentieel leefgebied is derhalve geen sprake.

Aangezien levendbarende hagedis en hazelworm niet zijn vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming op grond van het provinciaal beleid van de provincie Overijssel, is in beginsel een ontheffing nodig indien de betreffende soorten daadwerkelijk in het plangebied aanwezig zijn. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek

moet dan eerst worden vastgesteld of de soorten daadwerkelijk in het plangebied voorkomen. Omdat het geen Europeesrechtelijk beschermde soorten betreft, kan mogelijk ook zonder ontheffing worden gewerkt, indien daarbij een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd. Werkzaamheden zullen dan onder ecologische begeleiding moeten worden uitgevoerd.

4.7 Ongewervelden

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde soorten ongewervelden bekend uit het plangebied. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikt biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De voorgenen herontwikkeling van het plangebied leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000. Nadere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5.2 Wet natuurbescherming; soortenbescherming

Het plangebied zelf vormt geschikt leefgebied voor de niet-vrijgestelde beschermde reptielensoorten levendbarende hagedis en hazelworm en voor algemeen voorkomende zangvogels waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Als gevolg van de voorgenen ontwikkeling gaat een klein oppervlakte aan bos (ca. 750 m²) als potentieel leefgebied voor de levendbarende hagedis en de hazelworm verloren. In de directe en de wijdere omgeving is veel vergelijkbaar geschikt leefgebied voor beide soorten aanwezig. Van een aantasting van essentieel leefgebied is derhalve geen sprake. Aangezien levendbarende hagedis en hazelworm niet zijn vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming op grond van het provinciaal beleid van de provincie Overijssel, is in beginsel een ontheffing nodig indien de betreffende soorten daadwerkelijk in het plangebied aanwezig zijn. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek moet dan eerst worden vastgesteld of de soorten daadwerkelijk in het plangebied voorkomen. Omdat het geen Europeesrechtelijk beschermde soorten betreft, kan mogelijk ook zonder ontheffing worden gewerkt, indien daarbij een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd. Werkzaamheden zullen dan onder ecologische begeleiding moeten worden uitgevoerd.

Ten aanzien van broedvogels geldt dat vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen voorkomen moet worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen op plaatsen waar vogels kunnen broeden. Indien voldoende rekening gehouden kan worden met rondom het plangebied aanwezige broedvogels, kan overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels worden voorkomen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is dan niet aan de orde voor vogels.

5.3 Natuurnetwerk Nederland

De voorgenen herontwikkeling van het plangebied leidt tot een beperkte aantasting (ca. 750 m²) van droog bos met productie (natuurbeheertype N16.03) binnen de begrenzing van het NNN. Hiervoor is nadere toetsing nodig aan de bepalingen uit de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Het verlies aan natuurwaarden zal gecompenseerd moeten worden.